Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

26. března 2026 *

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v občanských věcech – Nařízení (EU) č. 650/2012 – Články 1, 3 a 4 – Oblast působnosti – Pojem ‚dědictví', resp. ‚dědění' – Zákonný odkaz pořízený ve prospěch osoby, která pečovala o zůstavitele za jeho života – Obecná příslušnost soudu členského státu k rozhodování o dědictví jako o celku"

Ve věci C-618/24 [Isergartler] [i],

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko) ze dne 10. září 2024, došlým Soudnímu dvoru dne 24. září 2024, v řízení

XK,

TR,

VQ

proti

SM,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení: I. Jarukaitis, předseda senátu, M. Condinanzi, N. Jääskinen (zpravodaj), R. Frendo a A. Kornezov, soudci,

generální advokát: J. Richard de la Tour,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

– za XK, TR a VQ: M. Kinberger, Rechtsanwalt,

– za Evropskou komisi: M. Wasmeier a W. Wils, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: němčina.

[i] Název projednávané věci je fiktivní. Neodpovídá skutečnému jménu žádné ze zúčastněných stran.

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (Úř. věst. 2012, L 201, s. 107).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi XK, TR a VQ, kteří mají bydliště v Německu, a SM, s bydlištěm v Rakousku, v rámci dědického řízení zahájeného po smrti bývalé partnerky SM v roce 2021, o kterou SM pečoval až do její smrti.

Právní rámec

Unijní právo

3 Body 7 až 9, 11, 14, 34 a 59 odůvodnění nařízení č. 650/2012 uvádějí:

„(7) Je třeba usnadnit řádné fungování vnitřního trhu odstraněním překážek volného pohybu osobám, které se v současnosti potýkají s obtížemi při uplatňování svých práv v souvislosti s dědictvím, jež má přeshraniční dopady. V evropském prostoru práva musí být občanům umožněno předem uspořádat své dědictví. Práva dědiců a odkazovníků, dalších osob zůstaviteli blízkých a věřitelů zůstavitele musí být účinným způsobem zaručena.

(8) Toto nařízení by za účelem dosažení uvedených cílů mělo shromáždit pravidla o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání – nebo případně přijímání – vykonatelnosti a výkonu rozhodnutí, veřejných listin a soudních smírů a o vytvoření evropského dědického osvědčení.

(9) Do oblasti působnosti tohoto nařízení by měly spadat veškeré občanskoprávní aspekty dědění majetku zůstavitele, konkrétně pak veškeré způsoby přechodu majetku, práv a závazků z důvodu smrti, ať už se jedná o přechod jako projev vůle na základě pořízení pro případ smrti, nebo přechod na základě dědění ze zákona.

[…]

(11) Toto nařízení by se nemělo vztahovat na jiné oblasti občanského práva než dědění. Za účelem jednoznačnosti by z oblasti působnosti tohoto nařízení měla být výslovně vyloučena řada otázek, jež by bylo možné považovat za otázky související s dědickými záležitostmi.

[…]

(14) Práva a majetek vytvořené či převedené jiným způsobem než děděním, například prostřednictvím darů, by měly být rovněž z oblasti působnosti tohoto nařízení vyloučeny. Při určování toho, zda by dary nebo jiné druhy převodů mezi živými (*inter vivos*) zakládající věcná práva před smrtí měly být vráceny nebo započteny pro účely určení podílů oprávněných osob v souladu s právem rozhodným pro dědění, by se nicméně mělo uplatnit právo, které je podle tohoto nařízení právem rozhodným pro dědění.

[…]

(34) V zájmu hladkého fungování spravedlnosti by v různých členských státech neměla být vydávána vzájemně neslučitelná rozhodnutí. Za tímto účelem by [toto] nařízení mělo stanovit obecná procesní pravidla podobná těm, jež jsou obsažena v jiných nástrojích Unie v oblasti justiční spolupráce v občanských věcech.

[…]

(59) S ohledem na obecný cíl tohoto nařízení, kterým je vzájemné uznávání rozhodnutí vydaných v členských státech v oblasti dědění, bez ohledu na to, zda byla tato rozhodnutí vydána ve sporných nebo nesporných řízeních, by toto nařízení mělo stanovit pravidla pro uznávání, vykonatelnost a výkon rozhodnutí podobná těm, jež jsou obsažena v jiných unijních předpisech pro oblast justiční spolupráce v občanských věcech.“

4 Článek 1 tohoto nařízení, nadepsaný „Oblast působnosti“, zní následovně:

„1. Toto nařízení se použije na dědění majetku zemřelých osob. […]

2. Z oblasti působnosti tohoto nařízení jsou vyloučeny:

[…]

e) jiné vyživovací povinnosti než ty, které vyplynuly z důvodu smrti;

[…]

g) práva a majetek vytvořené nebo převedené jiným způsobem než děděním, jako například formou daru, společného vlastnictví s právem dědit po spolumajiteli, důchodového připojištění, pojistné smlouvy a podobných ujednání, aniž je dotčen čl. 23 odst. 2 písm. i);

[…]“

5 Článek 3 uvedeného nařízení, nadepsaný „Definice“, v odst. 1 písm. a) stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

a) ‚děděním‘ dědění majetku zemřelé osoby, které zahrnuje jakoukoli formu přechodu majetku, práv a závazků z důvodu smrti, ať již se jedná o přechod jako projev vůle v pořízení pro případ smrti, nebo o přechod na základě dědění ze zákona“.

6 Podle článku 4 téhož nařízení, nadepsaného „Obecná příslušnost“, jsou soudy členského státu, na jehož území měl zůstavitel obvyklý pobyt v době smrti, příslušné rozhodovat o dědictví jako o celku.

7 Článek 21 nařízení č. 650/2012, nadepsaný „Obecné pravidlo“, v odstavci 1 stanoví:

„Nestanoví-li toto nařízení jinak, je rozhodným právem pro dědění jako celek právo státu, ve kterém měl zůstavitel svůj obvyklý pobyt v době smrti.“

8 Článek 22 tohoto nařízení, nadepsaný „Volba práva“, v odstavci 1 stanoví:

„Každá osoba si může zvolit za právo, jímž se řídí její dědictví jako celek, právo státu, jehož je státním příslušníkem v době uskutečnění této volby nebo v době smrti.

[…]“

9 Článek 23 uvedeného nařízení, nadepsaný „Oblast působnosti rozhodného práva“, v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Právem určeným podle článku 21 nebo článku 22 se řídí dědictví jako celek.

2. Tímto právem se řídí zejména:

[…]

h) část pozůstalosti, s níž je možno nakládat, povinné podíly a jiná omezení nakládat s majetkem po smrti, jakož i případné nároky, jež osoby zůstaviteli blízké mohou mít vůči pozůstalosti či vůči dědicům;

i) povinnost vrátit nebo započíst dary, zálohy na dědictví nebo odkazy při určování podílů jednotlivých oprávněných osob;

[…]“

Rakouské právo

10 Ustanovení § 677 Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (obecný zákoník občanský) ve znění použitelném na věc v původním řízení (dále jen „ABGB“) stanoví:

„(1) Osobě blízké zůstaviteli, která o něj v průběhu tří let před jeho smrtí nejméně po dobu šesti měsíců pečovala v rozsahu, který nebyl pouze zanedbatelný, za to náleží zákonný odkaz, pokud nedošlo k poskytnutí daru nebo sjednání úplaty.

(2) Péčí se rozumí jakákoli činnost sloužící k tomu, aby byla osobě odkázané na péči jiných osob v co největší možné míře zajištěna potřebná péče a pomoc, jakož i ke zlepšení možnosti vést samostatný život zohledňující její potřeby.

(3) Osobami blízkými zůstaviteli jsou osoby náležející do okruhu jeho zákonných dědiců, jejich manžel či manželka, registrovaný partner či partnerka nebo druh či družka a jejich děti, jakož i druh či družka zůstavitele a jeho či její děti.“

11 V ustanovení § 678 ABGB se uvádí:

„(1) Výše odkazu závisí na povaze, době poskytování a rozsahu péče.

(2) Právo na odkaz náleží v každém případě vedle povinného dědického podílu; vedle jiných plnění z pozůstalosti nenáleží pouze tehdy, pokud tak stanovil zůstavitel. Odkaz lze odepřít, pouze je-li dán důvod pro vydědění.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

12 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že bývalá partnerka SM zemřela v roce 2021 a až do své smrti měla bydliště v Rakousku.

13 Rozhodnutím Bezirksgericht Zell am See (okresní soud v Zell am See, Rakousko) připadlo dědictví po zůstavitelce XK, TR a VQ, přičemž všichni tři mají bydliště v Německu.

14 SM, který o zůstavitelku pečoval po dobu tří let před její smrtí, požaduje za péči, kterou poskytoval zůstavitelce za jejího života, zaplacení částky 57 200 eur, na kterou má podle svých slov nárok na základě § 677 ABGB, který z tohoto titulu stanoví přiznání „zákonného odkazu“ (dále jen „opatření dotčené ve věci v původním řízení“).

15 Landesgericht Salzburg (Zemský soud v Salcburku, Rakousko) příslušnou žalobu SM zamítl pro nedostatek mezinárodní příslušnosti. Měl za to, že i když opatření dotčené ve věci v původním řízení má ve vnitrostátním právu podobu zákonného odkazu, je ve skutečnosti koncipován jako odměna za péči, kterou zůstaviteli poskytuje pečující osoba za jeho života. Podle tohoto soudu proto musí být takové opatření kvalifikováno jako „pohledávka“ ze závazkového vztahu, a nespadá tedy do působnosti nařízení č. 650/2012.

16 SM podal proti tomuto rozhodnutí odvolání k Oberlandesgericht Linz (Vrchní zemský soud v Linci, Rakousko), který rozsudkem ze dne 12. června 2024 tomuto odvolání vyhověl. Tento soud měl v podstatě za to, že se působnost nařízení č. 650/2012 vztahuje na všechny občanskoprávní aspekty dědění. Vzhledem k tomu, že se v případě opatření dotčeného ve věci v původním řízení jedná o zákonný odkaz, jehož povaha je obdobná povaze povinného dědického podílu, nemůže okolnost, že znaky zakládající takové právo vznikly za života zůstavitele, být podle tohoto soudu důvodem pro nepoužití tohoto nařízení. Za těchto podmínek se uvedený soud prohlásil za příslušný k rozhodnutí.

17 XK, TR a VQ podali proti rozsudku Oberlandesgericht Linz (Vrchní zemský soud v Linci) kasační opravný prostředek k Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko), který je předkládajícím soudem. V podstatě tvrdí, že opatření dotčené ve věci v původním řízení nespadá do působnosti nařízení č. 650/2012.

18 SM naproti tomu tvrdí, že se toto opatření podobá právu na povinný dědický podíl, a je tudíž třeba mít za to, že spadá pod pojem „dědění“ ve smyslu nařízení č. 650/2012.

19 V této souvislosti si předkládající soud klade otázku, zda uvedené opatření spadá do působnosti nařízení č. 650/2012, a zejména jeho článku 4.

20 Předkládající soud v tomto ohledu nejprve uvádí, že opatření dotčené ve věci v původním řízení představuje podle rakouské právní úpravy odkaz, který existuje nezávisle na jakémkoli pořízení pro případ smrti zůstavitelem. Toto opatření se podobá povinnému dědickému podílu, s nímž se může kumulovat, neboť příjemci může být odepřen pouze v případě, že je dán důvod pro vydědění. Lze však také najít analogii s pravidly smluvního práva nebo bezdůvodného obohacení, neboť cílem uvedeného opatření je odměnit určité služby. Předkládající soud má dále za to, že toto opatření omezuje autonomii vůle osoby při rozhodování o jejím dědictví.

21 Předkládající soud dále upřesňuje, že právní nauka je nejednotná v otázce, zda takové opatření spadá pod dědické právo, nebo pod právo závazkových vztahů.

22 A konečně uvedený soud zdůrazňuje, že se v konečném důsledku přiklání k názoru, že takové opatření, jako je opatření dotčené ve věci v původním řízení, spadá pod pojem „dědictví“ ve smyslu článku 4 nařízení č. 650/2012. V tomto ohledu poukazuje jednak na účinky dědění, které jsou s ním spojeny, a jednak na široký výklad pojmu „dědění majetku zemřelé osoby“ ve smyslu tohoto nařízení přijatý v judikatuře Soudního dvora.

23 Za těchto podmínek se Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být článek 4 [nařízení č. 650/2012] vykládán v tom smyslu, že se v případě uplatnění nároku na odkaz za péči (*Pflegevermächtnis*) podle § 677 [ABGB] jedná o ‚dědění‘?“

K předběžné otázce

24 Úvodem je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury platí, že v rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU přísluší Soudnímu dvoru poskytnout vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. Z tohoto hlediska Soudnímu dvoru přísluší případně přeformulovat otázky, které jsou mu položeny. Soudní dvůr může kromě toho zohlednit i normy unijního práva, na které vnitrostátní soud ve své otázce neodkázal [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 20. března 1986, Tissier, 35/85, EU:C:1986:143, bod 9, a ze dne 5. prosince 2019, Centraal Justitieel Incassobureau (Uznávání a výkon peněžitých trestů a pokut), C-671/18, EU:C:2019:1054, bod 26 a citovaná judikatura].

25 Okolnost, že předkládající soud ve svých otázkách formálně odkázal na určitá konkrétní ustanovení unijního práva, totiž nebrání tomu, aby Soudní dvůr předkládajícímu soudu poskytl všechny prvky výkladu, které mohou být pro rozhodnutí věci v původním řízení užitečné, přičemž ze všech poznatků předložených tímto soudem, zejména z odůvodnění předkládacího rozhodnutí, vytěží ty prvky unijního práva, které je s přihlédnutím k předmětu sporu třeba vyložit (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 29. listopadu 1978, Redmond, 83/78, EU:C:1978:214, bod 26, a ze dne 22. ledna 2026, Secab, C-423/23, EU:C:2026:32, bod 29).

26 V tomto ohledu ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že se předkládající soud svou otázkou táže, zda opatření dotčené ve věci v původním řízení spadá pod pojem „dědictví“ ve smyslu článku 4 nařízení č. 650/2012, který stanoví obecnou příslušnost soudů členského státu, na jehož území měl zůstavitel obvyklý pobyt v době smrti, k rozhodování o dědictví jako o celku. V rámci této předběžné otázky je proto třeba rovněž posoudit, zda takové opatření, jako je opatření dotčené ve věci v původním řízení, spadá do působnosti tohoto nařízení, jak je vymezena

v jeho článku 1. Kromě toho je třeba vzít v úvahu čl. 3 odst. 1 písm. a) uvedeného nařízení, který definuje pojem „dědění“. V rámci odpovědi na otázku položenou předkládajícím soudem je tudíž třeba vyložit článek 4 téhož nařízení ve spojení s jeho článkem 1 a čl. 3 odst. 1 písm. a).

27 Pokud jde o opatření dotčené ve věci v původním řízení, z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že podle rakouské právní úpravy přísluší po smrti zůstavitele některým osobám blízkým zůstaviteli, které o něj po určitou dobu před jeho smrtí pečovaly, odkaz za tuto péči, a to nezávisle na jakémkoli pořízení pro případ smrti učiněném zůstavitelem, pokud za tuto péči neobdržely žádné dary ani odměnu. Odkaz v každém případě přísluší vedle povinného dědického podílu a oprávněné osobě může být odepřen jen tehdy, je-li dán důvod pro vydědění.

28 Je tedy třeba mít za to, že podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda článek 4 nařízení č. 650/2012 ve spojení s článkem 1 a čl. 3 odst. 1 písm. a) tohoto nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že pod pojem „dědictví“ ve smyslu tohoto článku 4 spadá zákonný odkaz, který je po smrti zůstavitele a nezávisle na jakémkoli jím učiněném pořízení pro případ smrti přiznán některým osobám blízkým zůstaviteli za to, že o něj po určitou dobu před jeho smrtí pečovaly, pokud za tuto péči neobdržely žádné dary ani odměnu, přičemž tento odkaz v každém případě přísluší vedle povinného dědického podílu a oprávněné osobě může být odepřen jen tehdy, je-li dán důvod pro vydědění.

29 Za účelem odpovědi na otázku položenou předkládajícím soudem je třeba připomenout, že pro účely výkladu ustanovení unijního práva je třeba vzít v úvahu nejen jeho znění, ale i jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí (viz rozsudky ze dne 17. listopadu 1983, Merck, 292/82, EU:C:1983:335, bod 12, a ze dne 8. května 2025, Pielatak, C-410/23, EU:C:2025:325, bod 54, jakož i citovaná judikatura).

30 Pokud jde zaprvé o znění relevantních ustanovení nařízení č. 650/2012, je třeba připomenout, že článek 4 tohoto nařízení stanoví, že k rozhodování o „dědictví jako celku“ jsou příslušné soudy členského státu, na jehož území měl zůstavitel obvyklý pobyt v době smrti.

31 Pokud jde o pojem „dědění“ ve smyslu tohoto nařízení, je třeba konstatovat, že podle čl. 1 odst. 1 uvedeného nařízení se toto nařízení vztahuje na „dědění majetku zemřelých osob“.

32 Článek 3 odst. 1 písm. a) nařízení č. 650/2012 mimoto uvádí, že pro účely tohoto nařízení se pojmem „dědění“ rozumí „dědění majetku zemřelé osoby, které zahrnuje jakoukoli formu přechodu majetku, práv a závazků z důvodu smrti, ať již se jedná o přechod jako projev vůle v pořízení pro případ smrti, nebo o přechod na základě dědění ze zákona“.

33 Je pravda, jak uvedla Komise, že německé znění čl. 1 odst. 1 nařízení č. 650/2012, který se týká oblasti působnosti tohoto nařízení, a jeho čl. 3 odst. 1 písm. a), který se týká v něm použitých definic, odkazuje na pojem „dědění“ („*Rechtsnachfolge von Todes wegen*“), zatímco znění článku 4 tohoto nařízení, který upravuje otázku obecné příslušnosti soudů dotyčného členského státu, odkazuje na pojem „dědické věci“ („*Erbsachen*“). To však nemění nic na tom, že v mnoha jiných jazykových zněních uvedeného nařízení, zejména v bulharském, španělském, dánském, anglickém, francouzském, chorvatském, italském, litevském, maltském, finském a švédském jazyce, tato ustanovení takovouto terminologickou rozdílnost nevykazují.

34 Z ustálené judikatury v tomto ohledu vyplývá, že formulace použitá v jedné z jazykových verzí ustanovení unijního práva nemůže sloužit jako jediný základ pro výklad tohoto ustanovení ani jí nemůže být v tomto ohledu přiznána přednostní povaha oproti jiným jazykovým verzím. Pokud

se jednotlivé verze liší, musí být předmětné ustanovení vykládáno podle celkové systematiky a účelu právního předpisu, do jehož rámce patří (viz rozsudky ze dne 27. března 1990, Cricket St Thomas, C-372/88, EU:C:1990:140, body 18 a 19, a ze dne 4. září 2025, Hakamp, C-203/24, EU:C:2025:662, bod 34).

35 V každém případě nic neumožňuje mít za to, že unijní normotvůrce zamýšlel přiznat pojmům „dědění“ a „dědictví“ ve smyslu nařízení č. 650/2012 různé významy, takže je třeba mít za to, že se tyto pojmy překrývají.

36 Je však třeba rovněž připomenout, že čl. 1 odst. 2 téhož nařízení vyjmenovává případy vyloučení z jeho působnosti. Konkrétně čl. 1 odst. 2 písm. g) nařízení č. 650/2012 vylučuje z oblasti působnosti tohoto nařízení „práva a majetek vytvořené nebo převedené jiným způsobem než děděním, jako například formou daru“. Kromě toho čl. 1 odst. 2 písm. e) tohoto nařízení stanoví, že jsou rovněž vyloučeny „jiné vyživovací povinnosti než ty, které vyplynuly z důvodu smrti“.

37 Tyto výjimky však musí být vykládány striktně [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. září 2021, UM (Smlouva o převodu vlastnického práva pro případ smrti), C-277/20, EU:C:2021:708, bod 34].

38 V tomto ohledu již Soudní dvůr konstatoval, že ustanovení obsažené v dohodě o pozůstalosti, které stejně jako „dar“ ve smyslu čl. 1 odst. 2 písm. g) nařízení č. 650/2012 spočívá v darování, avšak nabývá účinnosti až smrtí zůstavitele, nespadá pod toto vyloučení, nýbrž do oblasti působnosti tohoto nařízení [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. září 2021, UM (Smlouva o převodu vlastnického práva pro případ smrti), C-277/20, EU:C:2021:708, bod 35].

39 Navíc je třeba zdůraznit, že pokud jde o oblast působnosti nařízení č. 650/2012, odůvodnil Soudní dvůr své zjištění, že se určité ustanovení vnitrostátního práva vztahuje k dědické věci ve smyslu uvedeného nařízení, tím, že se hlavní účel tohoto ustanovení týká dědění po zemřelé osobě, a nikoli otázek souvisejících s některou z výjimek vyjmenovaných v čl. 1 odst. 2 tohoto nařízení, jako jsou otázky týkající se majetkových poměrů v manželství (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 1. března 2018, Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, bod 40).

40 Z toho plyne, že pojem „dědění“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení č. 650/2012 je definován široce, jelikož, jak je uvedeno v bodě 32 tohoto rozsudku, zahrnuje „jakoukoli formu přechodu majetku, práv a závazků z důvodu smrti“, včetně opatření, jejichž hlavním účelem je dědění po zemřelé osobě a které nabývají účinku po smrti zůstavitele.

41 Zadruhé je třeba uvést, že žádný prvek kontextu, jehož součástí je článek 4 tohoto nařízení, jakož i jeho článek 1 a čl. 3 odst. 1 písm. a), tento výklad nevyvracejí. Z bodu 9 odůvodnění uvedeného nařízení zejména vyplývá, že se toto nařízení musí vztahovat na „veškeré občanskoprávní aspekty dědění majetku zůstavitele, konkrétně pak veškeré způsoby přechodu majetku, práv a závazků z důvodu smrti“. Kromě toho čl. 23 odst. 1 téhož nařízení stanoví, že právem určeným podle článku 21 nebo článku 22 se řídí „dědictví jako celek“.

42 Pokud jde zatřetí o cíle sledované nařízením č. 650/2012, z bodů 7 a 8 odůvodnění tohoto nařízení vyplývá, že toto nařízení má zejména pomoci dědicům a odkazovníkům, ostatním osobám zůstaviteli blízkým, jakož i věřitelům, při uplatňování svých nároků v kontextu dědictví s přeshraničním dopadem (rozsudek ze dne 21. června 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, bod 49).

43 Mimoto na základě obecného cíle tohoto nařízení, jenž je zmíněn v bodě 59 jeho odůvodnění a kterým je vzájemné uznávání rozhodnutí vydaných v členských státech v oblasti dědění, bod 34 odvodnění uvedeného nařízení zdůrazňuje, že posledně uvedené má předcházet vydávání vzájemně neslučitelných rozhodnutí v členských státech. Tento cíl vychází ze zásady jednoty pozůstalosti, vyjádřené zejména v čl. 23 odst. 1 nařízení č. 650/2012, který uvádí, že právem určeným podle daného nařízení se „řídí dědictví jako celek“. Tato zásada jednoty pozůstalosti je přitom rovněž základem pravidla stanoveného v článku 4 uvedeného nařízení, jelikož i tento článek stanoví, že uvedené pravidlo určuje příslušnost soudů členských států rozhodovat „o dědictví jako o celku“ (rozsudek ze dne 21. června 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, body 53 až 55).

44 Z judikatury rovněž vyplývá, že v zájmu účinného řešení dědických sporů usiluje nařízení č. 650/2012 o jednotný způsob projednávání dědictví. Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že výklad ustanovení tohoto nařízení, který by vedl ke štěpení tohoto dědictví, by byl neslučitelný s cíli uvedeného nařízení [rozsudek ze dne 7. dubna 2022, V A a Z A (Podpůrná příslušnost v dědických věcech), C-645/20, EU:C:2022:267, bod 37 a citovaná judikatura].

45 V projednávané věci, jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí, má takové opatření, jako je opatření dotčené ve věci v původním řízení, za cíl odměnit některé poskytnuté služby. Z tohoto důvodu v něm lze spatřovat určitou analogii s pohledávkou spadající do práva závazkových vztahů, jelikož cílem tohoto opatření je odškodnit osoby blízké zůstaviteli za to, že o něj pečovaly, aniž za to za jeho života získaly jakoukoli formu daru nebo odměny.

46 Z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce však vyplývá, že toto opatření, nezávisle na tom, že je podle vnitrostátního práva kvalifikováno jako „odkaz“, má úzkou strukturální vazbu s dědickou věcí, jelikož se použije až po smrti zůstavitele, a jeho režim se proto jeví být úzce spjat s touto věcí. Podle použitelného rakouského práva se uvedené opatření použije nezávisle na jakémkoli pořízení pro případ smrti učiněném zůstavitelem a v každém případě vedle povinného dědického podílu a odepřít jej lze pouze z důvodů vydědění. Kromě toho osobami, jimž svědčí opatření dotčené ve věci v původním řízení, jsou pouze osoby blízké zůstaviteli definované jako osoby patřící do okruhu jeho zákonných dědiců, jejich manžel či manželka, registrovaný partner či partnerka nebo druh či družka a jejich děti, jakož i druh či družka zůstavitele a jeho či její děti. Z toho plyne, že hlavní účel uvedeného opatření se týká práv pečující osoby v rámci dědění.

47 Je třeba rovněž uvést, že nařízení č. 650/2012 ze své působnosti výslovně nevylučuje takové opatření, jako je opatření dotčené ve věci v původním řízení, ani se nejeví, že by takové opatření spadalo pod některou z výjimek uvedených v bodě 36 tohoto rozsudku nebo pod některý z jiných případů vyloučení uvedených v čl. 1 odst. 2 nařízení č. 650/2012.

48 S ohledem na informace poskytnuté předkládajícím soudem se tedy – s výhradou ověření, která musí provést předkládající soud – jeví, že se toto opatření pro účely nařízení č. 650/2012 vztahuje hlavně na dědické věci.

49 Z toho plyne, že s ohledem na informace poskytnuté předkládajícím soudem spadá takové opatření, jako je opatření dotčené ve věci v původním řízení, do působnosti nařízení č. 650/2012.

50 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že článek 4 nařízení č. 650/2012 ve spojení s článkem 1 a čl. 3 odst. 1 písm. a) tohoto nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že pod pojem „dědictví“ ve smyslu tohoto článku 4 spadá zákonný odkaz, který je po smrti zůstavitele a nezávisle na jakémkoli jím učiněném pořízení pro případ smrti

přiznán některým osobám blízkým zůstaviteli za to, že o něj po určitou dobu před jeho smrtí pečovaly, pokud za tuto péči neobdržely žádné dary ani odměnu, přičemž tento odkaz v každém případě přísluší vedle povinného dědického podílu a oprávněné osobě může být odepřen jen tehdy, je-li dán důvod pro vydědění.

K nákladům řízení

51 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

Článek 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení ve spojení s článkem 1 a čl. 3 odst. 1 písm. a) tohoto nařízení

musí být vykládán v tomto smyslu, že

pod pojem „dědictví“ ve smyslu tohoto článku 4 spadá zákonný odkaz, který je po smrti zůstavitele a nezávisle na jakémkoli jím učiněném pořízení pro případ smrti přiznán některým osobám blízkým zůstaviteli za to, že o něj po určitou dobu před jeho smrtí pečovaly, pokud za tuto péči neobdržely žádné dary ani odměnu, přičemž tento odkaz v každém případě přísluší vedle povinného dědického podílu a oprávněné osobě může být odepřen jen tehdy, je-li dán důvod pro vydědění.

Podpisy